

Dzieje cmentarzy I wojny światowej na wystawie w muzeum

data aktualizacji: 2023.01.25 autor: Joanna Młynarczyk

Wystawę zatytułowaną "Przywracanie pamięci o pierwszej wojnie światowej w powiecie skierniewickim i rawskim" można oglądać do końca marca, (fot. Joanna Młynarczyk)

Muzeum Historyczne Skierniewic zaprasza do obejrzenia wystawy dotyczącej dziejów cmentarzy I wojny światowej w powiecie skierniewickim. Ekspozycja na ogrodzie muzeum udostępniona będzie zwiedzającym do końca marca.

- Projekt realizowany przez muzeum jest wieloletnim planem, który ma na celu

przybliżyć mieszkańcom historię globalnego konfliktu - mówi Piotr Paradowski z Muzeum Historycznego Skierniewic, odpowiedzialny za projekt.

Jego pierwszy etap rozpoczął się w 2021 r. Pracownicy muzeum i członkowie działającego przy jednostce Skierniewickiego Stowarzyszenia Tradycji 26 Dywizji Piechoty, zaangażowani w realizację projektu wykonali kwerendy historyczne, przeprowadzili liczne wywiady z mieszkańcami badanych okolic. W efekcie tych działań udało się uzyskać informacje, gdzie w okolicy znajdują się wojskowe nekropolie z I wojny światowej.

- Już na pierwszym etapie projektu okazało się, że trzeba będzie wykonać prace archeologiczne - mówi Piotr Paradowski. - Takie działania należało wykonać m. in. na cmentarzu wojskowym w Raduczu. Nekropolia ta została całkowicie zapomniana, brak jakichkolwiek śladów po alejkach, czy grobach - przyznaje.

W 2022 roku w czterech wytypowanych miejscach przeprowadzono prace archeologiczne, które miały przynieść odpowiedź, czy znajdują się tam szczątki żołnierzy. Prace te wykonane zostały w Suliszewie, Starej Rawie, Skierniewicach i Żelaznej.

Badania archeologiczne realizowane w Suliszewie potwierdziły lokalizację cmentarza. Odnaleziono ludzkie szczątki, wiele elementów z żołnierskich mundurów oraz wyposażenia wojskowego. Z pomocą detektorów metali udało się odkryć blisko 100 artefaktów - guziki, ikonkę prawosławną podróżną, antyzapraszamycz i wiele innych cennych przedmiotów, które po konserwacji zostaną zaprezentowane na wystawie w muzeum.

- Prace archeologiczne potwierdziły, iż w latach międzywojennych cmentarz ten był ekshumowany, jednak niezbyt dokładnie - zwraca uwagę Piotr Paradowski.

Kolejne miejsce poddane archeologicznym badaniom to plac przylegający do cmentarza parafialnego w Starej Rawie. Odnaleziono tam jamy grobowe były puste, co wskazuje na to, iż cmentarz w latach międzywojennych został ekshumowany do Kamiona. Odnaleziono tu elementy niemieckiego wyposażenia, guziki, ostrogi, klamry, okucia do pałatek, w które prawdopodobnie były owijane ciała poległych żołnierzy.

Następne prace archeologiczne przeprowadzone zostały na terenie Zakładu Doświadczalnego SGGW w Żelaznej, który był terenem wielkiej wojny, ale też potyczki podczas powstania styczniowego. Choć nie udało się przebadać całego kurhanu, to kilkadziesiąt metrów od niego odnaleziono ponad 100 sztuk amunicji. Naboje te najprawdopodobniej zostały zagubione przez żołnierzy rosyjskich w październiku 1914 r., w pierwszym okresie wojny.

Czwartym miejscem, gdzie przeprowadzono badania był teren byłych skierniewickich koszar.

Według dokumentacji fotograficznej z 1925 r. i gazet z lat międzywojennych ustalono, iż na terenie byłej jednostki wojskowej w latach 1915 - 1917 dokonywano egzekucji na Polakach.

W trakcie prac ziemnych udało się ustalić miejsce, w którym usytuowana była strzelnica.

W trakcie realizacji projektu pojawiły się również nowe informacje i świadkowie, którzy przekazywali ustne relacje o szczątkach ludzkich odnajdywanych nie tylko na terenie byłej strzelnicy, ale i innych miejscach kompleksu koszarowego.

- Realizowany projekt obejmował także prace poszukiwawcze w lasach należących do Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Rogowie i Nadleśnictwa Skierniewice - zwraca uwagę Piotr Paradowski.
- W trakcie działań przeprowadzono uzupełniające kwerendy, m. in. w Archiwum Państwowym w Łodzi, gdzie udało się dotrzeć do zdjęć ukazujących cmentarze wojenne z okresu wielkiej wojny, pozyskując 335 skanów, które ukazują pierwotny stan cmentarzy z tego okresu. W Archiwum Państwowym w Grodzisku Mazowieckim odnaleziono kolejne dokumenty, które opisują stan cmentarzy w latach międzywojennych na terenie Skierniewic, jak i poza miastem - informuje.

Źródło: <https://eglos.pl/aktualnosci/item/41580-dzieje-cmentarzy-i-wojny-swiatowej-na-wystawie-w-muzeum>